הרי זה חמר גמל, רשב"ג ור' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומרים עירב ברגליו בראשון אין מערב ברגליו בשני, נאכל עירובו ביום ראשון יוצא עליו בשני: *אמר רב הלכה כד' זקנים הללו ואליבא דר"א דאמר ב' קדושות הן. ואלו הן ד' זקנים רשב"ג ור' ישמעאל *בר' יוחנן בן ברוקה ור"א בר"ש ור' יוסי בר יהודה סתימתאה. ואיכא דאמרי חד מינייהו רבי אלעזר ומפיק ר' יוסי בר יהודה סתימתאה; והא רשב"ג ור' ישמעאל *בר רבי יוחנן בן ברוקה איפכא שמעינן להו? איפוך. אי הכי היינו רבי? אימא וכן אמר רשב"ג וכו'. וליחשוב נמי רבי? רבי *תני לה ולא סבר לה, רבנן נמי תנו לה ולא סברי לה? רב גמרא גמיר לה, כי נח נפשיה דרב הונא עייל רב חסדא למירמא דרב אדרב: מי אמר רב הלכה כד' זקנים ואליבא דר"א דאמר שתי קדושות הן והא *איתמר שבת ויו"ט רב אמר נולדה בזה אסורה בזה? אמר רבה התם משום הכנה *דתניא והיה ביום הששי והכינו חול מכין לשבת וחול מכין ליו"ט, ואין יו"ט מכין לשבת ואין שבת מכינה ליום טוב. א"ל אביי אלא הא דתנן כיצד הוא עושה מוליכו בראשון ומחשיך עליו ונוטלו ובא לו, בשני מחשיך עליו ואוכלו ובא לו הא קא מכין מיו"ט לשבת? א"ל רבה מי סברת סוף היום קונה עירוב, תחלת היום קונה עירוב, ושבת מכינה לעצמה. *אלא מעתה יערבו בלגין? בעינן סעודה הראויה מבעוד יום וליכא. אלא הא דתנן ר"א אומר יו"ט הסמוך לשבת בין מלפניה ובין מלאחריה מערב אדם שני עירובין הא *בעינן סעודה הראויה מבעוד יום וליכא? מי סברת דמנח ליה בסוף אלפים אמה לכאן ובסוף אלפים אמה לכאן, לא, דמנח ליה בסוף אלף אמה לכאן ובסוף אלף אמה לכאן. אלא הא דאמר רב יהודה עירב ברגליו יום ראשון מערב ברגליו יום שני, עירב בפת ביום ראשון מערב בפת ביום שני, הא קא מכין מיו"ט לשבת? א"ל מי סברת דאזיל ואמר מידי, דאזיל ושתיק ויתיב, כמאן כרבי יוחנן בן נורי *דאמר חפצי הפקר קונין שביתה? *אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי יוחנן בן נורי אלא בישן דלא מצי אמר אבל בניעור דאי בעי למימר מצי אמר אע"ג דלא אמר כמאן דאמר דמי. א"ל רבה בר רב חנין לאביי אי הוה שמיע ליה למר הא דתניא לא יהלך אדם לסוף שדהו לידע מה היא צריכה, כיוצא בו לא

שמות טז

הרי זה חמר גמל. דלמא חדא קדושה היא וקנה עירוב לשני ימים והפסיד אלפים שכנגד עירובו וכאן לא קנה כלום אלא אלפים שהיו לו בלא עירוב *ודלמא ב' קדושות הן ולא קנה עירובו אלא ליום אחד ודינו להיות בשני כבני עירו ואין לו כאן אלא אלפים וממה נפשך בהנך אלפים אמה משתרי: **אין מערב ברגליו בשני**. א"צ לערב דהואיל קדושה אחת נינהו וכחדא יומא אריכתא הוי: **חד מינייהו ר' אלעזר**. כל רבי אלעזר סתם בש"ס שהוא תנא רבי אלעזר בן שמוע הוא: **סתימתאה**. קרי כל מי שראה רבי דבריו במקומות הרבה ושנאן במשנה סתם: **איפכא שמעינן להו**. לעיל: **וכן א"ר שמעון**. נאכל עירובו בראשון אין יוצא עליו בשני: **וליחשוב נמי רבי**. דשמעינן ליה לעיל בהדיא: **תני לה ולא סבר לה**. ולדברי ר' אליעזר קאמר: **רבנן נמי**. הנך רבן שמעון ור' ישמעאל נהי דקתני וכן דלמא תנו ולא סברי לה: **רב גמרא גמיר לה**. מרביה דהנך ארבעה זקנים סבירא להו כר"א אבל רבי תני ולא סבר לה: **מי סברת סוף היום**. של ע"ש קונה עירוב דהוי יו"ט מכין לשבת: **יערבו בלגין**. לגין טבול יום דתנן לעיל בפירקין (דף לו.) שמילאהו מן החבית של טבל ואמר הרי זה תרומת מעשר לכשתחשך דבריו קיימין, ואם אמר עירבו לי בזה לא אמר כלום אלמא סוף היום קונה עירוב ואכתי טבל הוא: **ה"ג אלא הא דתנן ר' אליעזר כו'**. הא בעינן סעודה הראויה מבעוד יום וליכא: **מערב אדם שני עירובין**. וקס"ד זה לסוף אלפים למזרח וזה לסוף אלפים למערב וכי קנה לו יום ראשון למזרח אי הוה בעי למיזל למערב העיר פסיעה אחת לא מצי אזיל דממקום עירובו יש לו אלפים אמה לכל רוח והרי מעירובו ועד עירו הוי אלפים וכל עירו מיהא מצי אזיל דכולה לדידיה *כיון דלן בה כד' אמות דמיא ליה אבל טפי לא מצי אזיל ליה והיכי קני ליה עירוב דמערב בבין השמשות הא בעינן סעודה הראויה מבעוד יום והא אי הוה בעי למיזל ומיכליה מבעוד יום לא מצי אזיל: **בסוף אלפים**. דהו לית ליה לצד שכנגדו ביום ראשון כלום: **לא, דמנח ליה בסוף אלף כו'**. דלא הוה צריך למיזל לא בראשון ולא בשני אלא שלשה אלפים ונתן עירובו בסוף אלף לכל צד הילך ביום ראשון אע"פ שקנה עירובו למזרח יכול לילך אצל עירובו במערב דהא ממקום עירובו שבמזרח עד עירוב שבמערב אלפים הוא דהוו: **עירב בפת בראשון מערב בפת בשני**. לקמן מפרש באותו פת: **והא קא מכין**. כשמערב ברגליו בשני מיו"ט לשבת בשלמא מערב בשני בפת תרלת דתחילת היום קונה עירוב ועירוב דפת שתיקה ממילא קני אלא עירב ברגליו ס"ד דבעי למימר שביתתי במקומי ולא מצי לכוין תחילת היום ובעי למימר מבעוד יום ואישתכח דמכין באמירתו מיו"ט לשבת: **רבי יוחנן בן נורי**. לקמן במי שהוציאוהו* קאמר דישן קונה שביתתו ואף על גב דהוי כחפצי הפקר בעלמא שאין אדם מקנה להם שביתה: **בניעור** גרסינן: **אי הוה שמיע ליה למר**. לרבה דמתרץ ואזיל כל הנך פירוקי וקאמר משום דלא אמר מידי שרי ואף על גב דאזל התם מבעוד יום: **לא יהלך**. בשבת: **לידע מה היא צריכה**. אחר השבת:

אמר רבה משום הכנה דתניא. ר"ת מחק מספרו דתניא משום דאמר בריש ביצה (דף ב:) רבה לטעמיה דאמר רבה והיה ביום הששי והכינו ואי ברייתא היא מאי קאמר לטעמיה ואין זו קושיא דנקט לטעמיה משום דרבה הביא הברייתא תחילה לבית המדרש ואין להקשות מן הברייתא לרבי יוחנן דלית ליה הכנה בפ"ק דביצה (דף ד.) דילמא לא מיתני בי רבי חייא ורבי אושעיא ועוד דאיכא פלוגתא דתנאי בפ"ק דביצה (דף ג.) ורש"י פירש בביצה דרבה לטעמיה דאמר אליביה באלו עוברין (פסחים מז:) דמוקצה דאורייתא מהאי קרא ולא נהירא ועוד דמשמע התם דהדר ביה:

ואין יו"ט מכין לשבת. דקרא משמע ביום הששי שהיה יורד המן ואמר במדרש (מכילתא פרשת בשלח) דדרשינן שלא ירד מן לישראל בשבתות וימים טובים ויש מדרשים חלוקים דדרשי' ויברך ויקדש ברכו במן וקדשו במן ובאתה קדשת וברכתו מכל הימים וקדשתו מכל הזמנים משמע דירד מן ביו"ט *ולפי זה צ"ל דהששי משמע המבורר דהיינו חול כמו הירך המיומנת שבירך (חולין דף צא.):

והא בעינן סעודה. וא"ת והא ראויה היא לאותן שבתחומו כמו שמערבין לישראל בתרומה כיון שראויה לכהנים וי"ל דכמו שצריך בלילה דהיינו שעת קניית העירוב שיהא הוא ועירובו תוך התחום דאם נתגלגל העירוב חוץ לתחום לא הוי עירוב ה"נ צריך שתהא תוך תחומו מבעוד יום והא דקאמר והא בעינן סעודה הראויה מבעוד יום וליכא תימה דמשמע דניחא ליה אי לא בעינן סעודה הראויה מבעוד יום ואע"ג דסבר סוף היום קונה עירוב ואמאי כיון דס"ד דמנח אלפים לכאן ואלפים לכאן היכי קנייה ליה סוף היום עירוב ושביתתו הא עדיין בסוף היום ד' אלפים רחוק מעירובו:

הא קא מכין מיו"ט לשבת. וא"ת אמאי לא פריך לרב יהודה גופיה ממלתיה דנפשיה דע"כ אית ליה הכנה מדקאמר אין מערבין תחילה בפת והא קאמר עירב ברגליו ביום ראשון מערב ברגליו ביום שני וי"ל דהא דקאמר מערב ברגליו ביום שני ברייתא דלעיל קתני לה דפליגי בה רבי יהודה ורשב"ג והא דקא מייתי מלתיה דרב יהודה לפי שלא היתה ידוע להם תדע דלקמן קאמר אמלתא דרב יהודה אמר שמואל ובאותו הפת והיכי מפרש שמואל מלתיה דרב יהודה שהיה תלמידו אלא ודאי רב יהודה ברייתא קתני:

כמאן כרבי יוחנן בן נורי. וא"ת והא ר' יוחנן בן נורי לא אמר אלא בישן חוץ לתחום אבל תוך התחום הרי הוא כרגלי אנשי אותה העיר וי"ל דהתם משום דסתמא דעתו להיות כאנשי אותה העיר: וכן

צ א מיי' פ"ח מהל' עירובין הל' ח ט סמג עשין א טוש"ע א"ח סי' תי"ז סעיף ב:

צא ב ג מיי' פ"א מהל' יו"ט הלכה יט סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תקג סעיף א וסי' תקיג סעיף ה וסי' תקכו ס"ה:

צב ד מיי' פ"ח מהל' עירובין הלכה יא יב יג טוש"ע א"ח סי' תטו סעיף ג:

צג ה מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף ב:

צד ו מיי' פכ"ד מהל' שבת הלכה ב סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שו סעיף א:

[וכרב אלפס שבת פרק כג דף פא ע"ב]:

[וע"ע תוס' פסחים קטו. ד"ה מה ותוס' ביצה ב: ד"ה וסיה]

נושא
רב פוסק כד' זקנים דשבת ויו"ט הוו ב' קדושות

נושא
איסור הכנה מיו"ט לשבת

רבינו חננאל

יהודה אומר הרי זה חמר גמל. רשב"ג ור' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומרים עירב ברגליו בראשון [אין] מערב ברגליו בשני נאכל עירובו בראשון (אינו) יוצא עליו בשני אמר רב הלכה כד' זקנים: רשב"ג ור' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה ור' אלעזר בר' שמעון סתימתאה ור' יוסי ב"ר יהודה סתימתאה וכולהו אליבא דר' אליעזר דאמר ב' קדושות הן ואקשינן והא רשב"ג ור' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה איפכא שמענא להו כלומר דלא כר' אליעזר דאמר ב' קדושו' הן דהא קאמרי עירב ברגליו בראשון אין מערב ברגליו בשני נאכל עירובו בראשון יוצא עליו בשני. (אמר רב הלכה כד' זקנים. רשב"ג ור' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה ור' אלעזר בר' שמעון סתימתאה ור' יוסי ב"ר יהודה סתימתאה) שמעי' מינה דקדושה אחת סבירא להו ופרקינן רב איפכא הוה תני לה להא מתניתא וכן היה רשב"ג אומר וכו' (לר' יוחנן בן ברוקה אחר) עירב ברגליו בראשון מערב ברגליו בשני כו'. אי הכי היינו ר' ליחשוב נמי בהדי הני זקנים רב נמרי גמיר דר' מיתנא הוה תני להא מתניתא דב' קדושות הן ולא סבר לה הכי ומקשי רב חסדא מי אמר רב הלכתא ב' קדושות הן והא אמר רב שבת ויו"ט ביצה שנולדה בזה אסורה בזה. ופריק רבא לעולם ב' קדושות הן והתם לא קאסר רב אלא משום הכנה דאין יו"ט מכין לשבת כ"ש שבת ליו"ט. ואלא הא דתנן כיצד עושה מוליכו בראשון וכו' מחשיך עליו ואוכלו ובא לו הא מכין. שקונה עירוב מיום [טוב] לשבת. ודחינן מי סברת סוף יו"ט קונה עירוב תחלת היום שהוא שבת קונה עירוב ושבת היא שמכינה לעצמה. (היכי) [אי הכי] אמאי בלגין טבול יום שמילאוהו מתרומת של מעשר טבל כו' אם תחלת היום קונה עירוב הא בעינן סעודה הראויה מבעוד יום וליכא. אלא הא דתנן ר' אליעזר אומר יו"ט הסמוך לשבת בין מלפניו בין מלאחריו מערב ב' עירובין וא' עירובו הראשון למזרח והשני למערב הנה נמצא מניח עירוב מיו"ט לשבת ומכין בשבת מיו"ט. ופשני מי סברת דמנח ליה בסוף אלפים אמה למזרח ולבסוף אלפים אמה במערב שנמצא כאילו מעתיק העירוב מיו"ט לשבת דמנח ליה מערב יו"ט בסוף אלף אמה לכאן ובסוף אלף אמה לכאן. ואלא הא דאמר רב יהודה עירב ברגליו ראשון מערב ברגליו בשני עירב בפת בראשון מערב בפת בשני. הא (מאן) [מכין] מיו"ט לשבת [illegible] עירוב בפת ראשון וכיון דקיים עירובו יומא קמא ואזיל עליה קנה עירוב דכיון דאיבעי למימר שביתתי במקומי מצי אמר אע"ג דלא אמר כמאן דאמר דמי וא' (מי) [אי] הוה שמיעא ליה לרבא דאמר מי סברת דאזיל ואמר מידי (דלא) [אלא] אזיל ושתיק. משמע דאית ליה למיזל ואע"ג דמכוון למיקנא

מבנה
◇ ב' קושיות על הכנה
⁓ תשובות של רבה בענין הכנה
⋈ רבנן חולקים על הכנה דרבה

נושא
תחילת היום קונה עירוב אבל בעינן סעודה ראויה מבעוד יום

מבנה
△ (מזקב) קושיות
▽ תשובות

מסורת הש"ס

אולי צ"ל דדילמא

[ביצה ד.]

בנו של כצ"ל

בנו של כצ"ל

[נדה מו:]

[ביצה ד.]

ביצה ג: ע"ש

לקמן מה: וש"נ

ס"א ויש לו אלפים

גליון הש"ס

רש"י ד"ה מערב אדם שני עירובין כו' כיון דלן בה כד"א דמי. עי' לקמן דף ס ע"ב תד"ה אין אנו:

[דף מה.]

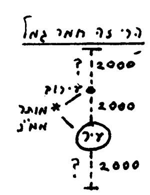

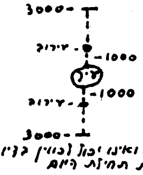

רב נסים גאון

אלא מעתה יערבו בלגין היינו מתני' שהוכיחו לשעבר (דף לו) לגין טבול יום שמלאהו מן החבית של מעשר טבל כו': כמאן כר' יוחנן בן נורי. בפרק מי שהוציאוהו נכרים (דף מה) דתנן מי שישן בדרך ולא ידע עד שחשכה יש לו אלפים אמה לכל רוח דברי ר' יוחנן בן נורי ופירשו בתלמוד כי מדבריו אלו נתברר שהוא סובר דחפצי הפקר קונין שביתה. אמר ליה רבא בר רב חנה לאביי אי הוה שמיעא ליה לכלפי רבא הוא אומר דאמר דאזיל ושתיק יתיב והוא רבה בר נחמני רבו דאביי:

ביצה